

Referat fra møte Udirs møte med friskolene onsdag 1. mars

Dersom Direktoratet har fått oversikt over innkomne søknader innen 1. februar d.å., hadde det vært interessant å få vite hvor mange som har søkt om å få starte friskole i 2024. Vi vil også gjerne vite hvor mange søknader som kom inn før 1. februar 2022, og hvor mange av disse som fikk avslag.

Udir informerer: Det har i 2023 kommet inn 12 søknader om etablering av nye private skoler, og 31 søknader om endring ved eksisterende skoler. Ingen av disse er ferdigbehandlet.

I 2022 kom det inn 10 nye søknader; 9 grunnskoler og 1 videregående. Tre av disse ble godkjente og syv fikk avslag. Den høye prosentandelen av avslag, skyldes at flere søknader på grunnlag som var fjernet, kom inn. Det kom inn 25 søknader om endringer ved eksisterende skoler, av disse ble 13 godkjent og 12 avslått.

Forum for friskoler ønsker dialog med bl.a. Udir om omregning av IB-karakterer til norsk karaktersystem, og benytter anledningen her til å varsle her at dette kommer i egen prosess.

KFF ønsker å følge opp spørsmål fra 08.06.2022 om lærlinger i skole-/ tilleggsvirksomhet: Hva kan føres i avdelingsregnskapene og hva kan føres i skoledriften?

Udir mener at dette er svart ut tidligere, men ber om å motta dette som et skriftlig spørsmål, slik at de kan se nærmere på saken.

1) GDPR:

Vi ønsker at Utdanningsdirektoratet i større grad utarbeider veiledningsinformasjon for skoleeiere vedrørende kravene i personopplysningsloven og GDPR, herunder:

- a) Hva som er/kan være ulike behandlingsgrunnlag i samsvar med art. 6 (generelle personopplysninger og art. 9 sensitive personopplysninger). Viser i den forbindelse til saken fra Arendal kommune der Personvernemnda kom frem til at Opplæringsloven kap. 9A kunne brukes som behandlingsgrunnlag for å bruke spørreundersøkelsen Spekter, jf. <https://www.personvernemnda.no/pvn-2020-13>
- b) Mal og veiledning for utforming av DPIA
- c) Hvor lenge skal ulike personopplysninger lagres – uttalelse av hva som er «nødvendig» tid for ulike type opplysninger.
- d) Hvordan ivareta behandlingsansvarliges ansvar for å gjennomføre egnede tekniske og organisatoriske tiltak for å sikre og påvise at behandlingen utføres i samsvar med GDPR, herunder bruk av protokoll.

Direktoratet opplever pågang fra lange flere enn friskolene om hjelp og veiledning inn mot GDPR. I utgangspunktet er ikke dette direktoratets ansvar, men de ønsker å veilede inn mot sin sektor, og denne veiledningsoppgaven er tatt inn i ny strategisk plan for 2023. Veiledning og maler er tilgjengelig på direktoratets nettsider. Det er varslet en ny strategi for GDPR i mars. KD og KS utarbeider denne. Avdeling for digitale tjenester i Tromsø holder på med kompetansepakke om GDPR og personvern i læringsverktøy. Per i dag er ikke private skoler omfattet av arkivloven, og det finnes ingen klare retningslinjer for hvor lenge personopplysninger skal lagres. Man kan ta en vurdering på om deler av arkivloven bør omfatte private skoler, også. Direktoratet går ikke inn i enkeltsaker, men veileder på

overordnet, generelt nivå. De ser tydelig et behov for mer og bedre veiledning, men forholder seg til datatilsynets bestemmelser.

2) SFO og Ressurskrevende elever:

Under møtet med Utdanningsdirektoratet 12.10.22, lovte Udir å drøfte saken om SFO og ressurskrevende elever enten internt eller formelt med KD.

SPØRSMÅL:

- a) Hva har skjedd siden møtet i oktober?

På dette punktet skiller referatet til Udir seg fra friskoleorganisasjonenes, og det er ikke tatt videre grep her fra direktoratets side. Friskolene bør sende et formelt brev med spørsmål om saken.

3) SFO-budsjett:

Noen medlemsskoler har opplevd å få avslag i søknadsprosesser med bakgrunn i feil/mangler i deres SFO-budsjett.

SPØRSMÅL:

- a) Kan Udir utarbeide en mal som gjør at de kan få dette til?

Avslag i søknadsprosess ved feil eller mangel i søknaden vil gjelde all tilleggsvirksomhet, ikke kun SFO. Det eksisterer en mal, ligger som del av veiledning på Direktoratets nettsider, men direktoratet opplever at problemene nok kan være mer knyttet til forståelse av regelverket enn behov for mal, og de ønsker derfor tilbakemelding fra skolene og organisasjonene på hva som er vanskelig å forstå med det som ligger ute per nå.

Fra direktoratets side er problemet ofte at skolene ikke svarer på de opplysningene som er påkrevet, og da vil søknaden få avslag.

For å fylle inn søknaden korrekt, er det nødvendig både å forstå regelverk for tilleggsvirksomhet, samt ha økonomisk forståelse - gjerne også bakgrunn. Skolene kan tjene på å hente inn slik kompetanse om de ikke har det selv. For å få godkjent søknaden, må det komme frem at virksomhetene samlet sett er selvfinansierende, og må være et realistisk budsjett og kostnadsfordeling (felleskostnader som husleie, renhold, driftskostnader, matservering, forsikring osv). Kostnadsfordeling må være realistisk og rimelig. Videre må man ikke budsjettere med underskudd.

Direktoratet ønsker primært å veilede, ikke avslå, så ved avslag betyr det at de vurderer at skolen ikke har forstått grunnprinsippene for å kunne søke, og eventuelt at skolen ikke har vært lydhøre for direktoratets tilbakemeldinger.

4) Kostratall og beregning av disse:

Vi forventer en større lønnsøkning til våren, noe som medfører store konsekvenser for økonomien vår. Dersom Udir ikke er rette mottaker av dette, ber vi om redegjørelse for hvem vi bør rette spørsmålet til.

SPØRSMÅL:

- a) Er det mulighet for at tallene blir justert opp, eller at skolene får ekstrabevilgning nå når det er så markant lønnsoppgang?

Det enkle svaret er "nei". Med dagens modell for beregning av satser, så vil ikke denne lønnsoppgangen gjenspeiles i satsen før om to år. Det er ingen automatikk i at slik lønnsendringer kompenseres spesielt.

5) Private kontra offentlige skolars inntekter og driftseffektivitet:

I forbindelse med planlegging og søknader om oppstart av nye, private skoler skal det utarbeides et realistisk budsjett. De som planlegger en slik skole vil da ha behov for god informasjon om inntekter og kostnader for å kunne lage et slik budsjett. Også i politiske debatter er det behov for kvalitetssikret informasjon om friskolenes inntekter og kostnader.

Privatskoler har som kjent et meget lavt husleietilskudd (kapitaldel), da dette ikke er en del av tilskuddsgrunnlaget for private skoler. Skolene må derfor bruke av andre inntekter for å betale skolens husleieutgifter.

SPØRSMÅL:

- a) Har Udir gjort noen beregninger som viser privatskolenes inntekter sammenlikna med de offentlige skolene?

Nei

- b) Vi har en antakelse om at tallet ligger på rundt 85 %. Kan Udir si noe konkret om dette eller gjøre en beregning som viser hvor store disse kapitalkostnadene er i offentlige skoler?

Direktoratet har ingen data som viser kapitalkostnaden i offentlige skoler, men oppfordrer til å sende inn en skriftlig henvendelse og legge ved egne beregninger.

6) Undervisning i elevens hjem

Privatskoleloven har disse to bestemmelsene:

§ 1-2 tredje ledd:

Lova gjeld ikkje fjernundervisning og kjøp av opplæringstenester utanom fjernundervisning som det er tillate å gi i offentlege skolar.

§ 2-4 første ledd:

Skoleanlegga må vere godkjende av departementet. Anlegga må liggje samla.

Offentlige skoler kan i noen tilfeller ha plikt til å undervise en elev i elevens hjem, jf. Udir-6-2014 kap. 5 hvor det heter at «når eleven har langvarig fravær på grunn av sykdom, kan kommunen/fylkeskommunen ha plikt til å gi opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i elevens hjem».

SPØRSMÅL:

Hva gjelder for private skoler med rett til statstilskudd (friskoler):

- a) Kan en friskole undervise en elev i elevens hjem ved langvarig sykdom?
- b) Har en friskole plikt til å undervise en elev i elevens hjem ved langvarig sykdom dersom eleven eller elevens foreldre ønsker slik undervisning hjemme?
- c) Har en friskole plikt til å gi en elev digital fjernundervisning ved langvarig sykdom?

Direktoratet har mottatt det samme spørsmålet fra en statsforvalter, og jobber nå med saken. Når den er behandlet, vil vi få skriftlig svar fra direktoratet/statsforvalter.

7) Offentlig virksomhet

Likestillings- og diskrimineringsombudet har i brev til KFF slått fast at i likestillings- og diskrimineringslovens betydning av begrepet «offentlig virksomhet» er private skoler med rett til statstilskudd (friskoler) å anse som offentlig virksomhet. Skolen må derfor følge bestemmelsene som gjelder for offentlig virksomhet når det gjelder aktivitetsplikt og redegjørelsesplikt, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24, § 26 og § 26 a og Prop. 63L (2018–2019), punkt 3.10.1.5.

EUs webdirektiv (WAD) med krav om tilgjengelighetserklæring trådte i kraft 01.02.2023. Uutilsynet gir denne informasjonen på sine nettsider: «Frå 1. februar 2023 skal alle offentlege verksemdar ha ei tilgjengelegheitserklæring på plass på sine nettstader.» Et annet sted på uutilsynets nettsider sies følgende: «Begrepet offentlig virksomhet skal tolkes på samme måte som virkeområdet for forskrift om offentlige anskaffelser (FOA) §1-2».

Forskrift om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften) § 1-2 sier hvem som er underlagt denne forskriften. Det er bl.a offentligrettslige organer (i tillegg til stat, kommune og fylkeskommune). Et offentligrettslig organ er et organ som «a. er opprettet for å tjene allmennhetens behov og ikke er av industriell eller forretningsmessig karakter, b. er et selvstendig rettssubjekt og c. har tilknytning til det offentlige ved at

1. organet hovedsakelig er finansiert av offentlige myndigheter eller andre offentligrettslige organer,
2. organets forvaltning er underlagt slike myndigheters eller organers ledelsesmessige kontroll eller
3. organet har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er oppnevnt av slike myndigheter eller organer.»

Slik vi leser pkt c) ovenfor, faller private skoler med rett til statstilskudd (friskoler) utenfor. Friskoler oppfyller verken pkt c-2 eller c-3.

Friskoleorganisasjonene er kjent med omtalen av regler om offentlig innkjøp i prop 84 L (2014-2015) hvor det slås fast at offentlige innkjøpsregler ikke gjøres gjeldende for friskoler. Her vises det til en vurdering fra FAD som mener at det er uklart om reglene for offentlige innkjøp gjelder. KD uttaler blant annet dette: «Etter en helhetlig vurdering har departementet funnet at gjeldende regulering i privatskoleloven og de innskjerpingene som foreslås, er tilstrekkelig til å sikre at statstilskuddet brukes slik Stortinget har bestemt – på elevene. Departementet finner på denne bakgrunn ikke grunnlag for å fremme forslag for Stortinget om at friskolene skal følge regelverket for offentlige anskaffelser.»

SPØRSMÅL:

- a) Kan Udir bekrefte at kravet om å ha tilgjengelighetserklæring på virksomhetens nettsider ikke gjelder friskoler?

[Direktoratet kan ikke bekrefte dette, da de ikke forvalter dette regelverket.](#)

- b) Kan Udir gi en samlet oversikt over når friskoler er å anse som offentlig virksomhet og må følge regelverket for offentlig virksomhet, og når friskoler ikke er offentlig virksomhet?

[Nei.](#)

[Udir kan ikke bekrefte at kravet om å ha tilgjengelighetserklæring på virksomhetens nettsider ikke gjelder friskoler, da udir forvalter ikke det regelverket. En slik bekreftelse må komme fra Uu-tilsynet. Udir mener i utgangspunktet at private skoler ikke kan regnes som offentlig virksomhet, men selv om det i hovedsak er privatskolelova som er det overordnede regelverket for friskolene, ekskluderer](#)

ikke dette at andre regelverk og bestemmelser også kan omfatte private skoler. Udir og diskrimineringsombudet må stå for sin forvaltning av lovverket.

Likestilling-

8) Konsekvens ved manglende betaling

Udir har tidligere gjort det klart at private skoler med rett til statstilskudd (friskoler) kan i tråd med privatrettslige bestemmelser si opp en skoleplass for en elev når betaling uteblir og purring er skjedd på foreskrevne måte. Kontrakten som signeres ved inntak bør i slike tilfeller inneholde opplysninger om at manglende betaling av skolepenger kan medføre tap av skoleplass.

Udir har også tidligere gjort det klart at en videregående skole på et gitt trinn kan operere med to skolepengesatser, forutsatt at begge er innenfor maksgrensen. Den ene skolepengesatsen kan gjelde opplæringstilbud med skoletur og den andre satsen på samme trinn kan gjelde fullverdig opplæringstilbud uten skoletur.

SPØRSMÅL:

- a) Kan skolen bruke som konsekvens ved manglende betaling av «skoletur-tillegget» at eleven nektes deltakelse på skoleturen?
- b) Hvis svaret er ja på spørsmål a), forutsettes det da at denne mulige konsekvensen av manglende betaling av skoletur-tillegget kan medføre at eleven nektes å være med på skoleturen?

Saken ble diskutert i 2016, og det ble da fastslått at en tur som er en del av opplæringen skal være inkludert i skolepengene, ellers må turen finansieres frivillig på annen måte. Det ble sendt ut to brev i denne forbindelse, disse oversendes Montessori Norge og legges ved referatet som de sender ut. Svaret er da at nei, å ikke betale gjør ikke at man kan nektes skoletur, men kan miste skoleplass ved manglende betaling, i henhold til skolens reglement.

9) Tilskudd 2024 og skolestreik i 2022.

Friskoleorganisasjonene er kjent med at KD vil komme med en ny tilskuddsmodell for grunnskoler godkjent etter friskoleloven i 2024. Vi regner med at gjeldende ordning vil bli benyttet for videregående skoler. Vi antar uavhengig av eventuelle endringer at det er driftsutgifter i regnskapsåret 2022 på henholdsvis funksjonene 202 i Kostra for grunnskoler og tilsvarende funksjonene 510 til 537 for videregående skole som vil bli lagt til grunn for beregning av tilskuddsgrunnlaget for 2024.

Streik i offentlig skole har påvirket kommunenes og fylkeskommunenes driftsutgifter både i 2021 og 2022. Streikeomfanget i 2022 var mest omfattende. Agenda Kaupang beregnet streikeomfanget i 2021 til å utgjøre en korrigerende på 262 kr per elev i grunnskolen og 312 kr per elev i videregående skole. Dette ble ikke korrigert i tilskuddsberegningen.

Streikeomfanget i 2022 var betydelig større. Friskoleorganisasjonene har ikke beregnet de kommunale besparelsene ved denne streiken, men vi antar at per elev vil reduserte lønnskostnader utgjøre mellom 1.000 og 2.000 kr.

Ingen lærere ved skoler godkjent etter privatskoleloven ble tatt ut i streik så langt vi kjenner til, og friskolene hadde derfor ikke tilsvarende besparelser.

SPØRSMÅL:

- a) Vil Udir i forbindelse med beregning av tilskuddsgrunnlaget for 2024 ta initiativ til å korrigere for reduserte kostnader i offentlig skole grunnet streik?

Udir vil se på endringer i tilskuddsgrunnlaget når vi får KOSTRA-tallene for 2022. Da først ser vi om det vil bli store utslag på tilskuddsgrunnlaget. Dersom de ser at endringen i lønnsutgifter ikke er som forventet, kan de ta opp dette med departementet.

10) Behandling av søknader om etablering eller driftsendringer

Både Udir og friskoleorganisasjonene er godt kjent med regjeringens høringsnotat og forslag om endringer av privatskoleloven. Friskoleorganisasjonene har hver for seg sendt inn høringsvar og vi venter nå på proposisjonen fra KD. Fram til lovendringene gjøres gjeldende oppfatter vi saksbehandling som vi har sett at Udir legger følgende uttalelser fra Prop 98 L (2021-2022) til grunn:

«Departementet understreker at dagens godkjenningsordning i hovedsak vil bli videreført. Innenfor rammene av dagens lov og i påvente av de nevnte utredningene, mener departementet at det er rom for at uttalelser fra kommunen eller fylkeskommunen bør kunne tillegges noe større vekt ved behandlingen av søknader om godkjenning av nye skoler og driftsendringer ved eksisterende skoler. Departementet viser blant annet til at lokale folkevalgtes vurderinger av hvilken virkning etablering av en privat skole vil ha for den lokale skoleplanleggingen, hvilket behov det er for den omsøkte skolen, og hvor stor andel private skoler og elevplasser det allerede finnes i kommunen eller fylkeskommunen, kan være relevante momenter i en uttalelse fra kommunen eller fylkeskommunen. Departementet vil likevel understreke at det bare vil være uttalelser fra kommunen eller fylkeskommunen som sannsynliggjør de innsigelsene som reises, som kan tillegges vekt.»

Udir ser nå ut til å legge betydelig mer vekt på kommunen eller fylkets uttalelse. Så langt vi kan se på grunnlag av dagens praksis, blir enhver kommune som klarer å komme opp med en innvending som for eksempel at kommunen får mindre penger når elever velger friskoler, hensyntatt og søknadene blir avslått.

Så langt vi kan se av Udir sin praksis er vi allerede der at kommuner og fylker har vetorett. Vi har derfor stilt spørsmål ved formålet med den foreslåtte lovendringen siden målet i Hurdalplattformen allerede er oppnådd gjennom endret vektning av skjønnet.

I høringsnotatet påpeker KD at vil forvaltningsloven også gjelder etter en lovendring slik den gjør i dag. Det betyr at avslag må begrunnes saklig i hver enkelt sak både nå og etter en lovendring. Vi oppfatter at kravene til saksbehandling i forvaltningsloven vil være den faktiske begrensningen i graden av kommunal innflytelse enten dagens lov videreføres eller foreslåtte tillegg tas inn.

I de konkrete sakene som vi har sett, mener vi at den kommunale begrunnelsen for å gå imot søknaden rett og slett er svært tynn.

SPØRSMÅL:

- a) Vi regner med at lovendringene som er omtalt i nevnte høring vil gjelde fra andre halvår. Kan Udir først klargjøre hvilket lovgrunnlag som vil gjelde ved behandling av søknader sendt inn innen 1. februar i år?

Når lovendringen er tredd i kraft så vil den gjelde, ikke før. Vedtak fattes gjerne på høsten, av de som kommer inn 1. feb.

b) Kan Udir si noe konkret om hvordan direktoratet forstår betydningen av «noe større vekt» når det gjelder å hensynta kommunal uttalelse som går imot etablering eller driftsendring.

Sett i forhold tidligere behandlinger kan det oppfattes som at Udir leser dette som «betydelig større vekt», eller er det slik at Udir ikke har en klar mening om hvilken vekt kommunale uttalelser skal gis og adresser søkere til å klage avslagene til departementet?

c) Ser Udir for seg at kommunal uttalelse kan tillegges enda større vekt etter at foreslåtte lovendringsforslag blir gjeldende?

Når loven trer i kraft forholder Udir seg til den. Vet ikke når det skjer, eller hva som vedtas, men ordlyden i den vil uansett ligge til grunn for søknadsbehandling. De fleste vedtak av søknader sendt innen 1. februar, fattes i høstsemesteret. Udir mener at de per i dag ikke har lagt betydelig vekt, men noe større vekt, på kommunenes uttalelser, og gjør kun de vurderingene som kommer fram i vedtakene. Begrunnelsen er åpen i de vedtakene som gjøres, så det er ingen «skyggebehandling». Hvis den skjønnsmessige vurderingen blir påklagd så er det KD som behandler med siste ord i saken, og de kan være uenige.

Om lovendringen tilsier at det blir betydelig større, eller større vekt på kommunens uttalelse vil jo innebære en forandring. Udir avventer, og forholder seg til det som kommer. Hovedprinsippet de må følge er at skolen ikke skal få godkjenning om det medfører negative konsekvenser for det offentlige skolesystemet.

11) Utdeling av jod-tabletter

En av våre skoler (Oslo Montessoriskole) har gjort oss oppmerksomme på arbeidsmengden rundt organisering av atomberedskap, spesifikt knyttet til utdeling av jod-tabletter.

Utdanningssetaten har fått i oppdrag av Oslo kommune å distribuere jodtabletter til kommunale og private skoler i Oslo. Kort fortalt innebærer dette for Oslo kommune (både private og kommunale skoler) følgende:

Skoler mottar jodtabletter som blir levert av postbud. Jodtabletter lagres i alle offentlige og private skoler hvor elever oppholder seg på dagtid. Ved en atomhendelse i ordinær åpningstid, vil elever få utdelt jodtabletter på skolen der eleven oppholder seg. Dette forutsetter forhåndssamtykke fra foresatte. Alle kommunale og private skoler skal:

- Lagre tablettene på skolen
- Innhente forhåndssamtykke fra foresatte
- Lage lokale rutiner for utdeling av jodtabletter

I tillegg har skolen fått beskjed om følgende: Bydelen trenger tilgang til jod-tabletter i helger og ferier dersom det skulle oppstå en atomhendelse. Bydelen trenger derfor kontaktinformasjon på person(er) som kan låse ut og frakte jod-tabletter til bydelen utenom arbeidstid.

Det er en stor oppgave å innhente årlig samtykke til utdeling av jod, oppdatere lister og pakke tabletter og informasjonsskriv i ziplockposer, ha tilgjengelig tilstrekkelig mange sprittusjer for å skrive på barnas underarm ved en ev. utdeling osv. I tillegg kommer naturligvis opplæring av ansatte og utarbeiding og vedlikehold av rutiner.

SPØRSMÅL:

- a)** Mener Utdanningsdirektoratet at det er forsvarlig at en privatskole bruker statstilskudd/skolepenger til en slik omfattende beredskapsjobb?

Udir mener at det er forsvarlig at en privatskole bruker statstilskudd/skolepenger til en slik omfattende beredskapsjobb. Det er en del av elevadministrasjon og beredskapsplikten det medfører å drive skole, og reguleres av ulike rundskriv/ lovverk, vil også kunne falle inn under privatskolelovens § 9a; plikt til trygt og godt miljø, helse og sikkerhet etc.

Det foreligger en tolkningsuttalelse om legemiddelhåndtering tilgjengelig via udirs sider, den er ikke spisset inn mot atomberedskap, men kan brukes som et hjelpemiddel i arbeidet.

12) Refusjon av midler til spesialundervisning

I Udires tolkningsuttalelse om klagerett for friskoler, fremkommer det at kommunens eller fylkeskommunenes tildeling av midler til spesialundervisning til friskoler er å anse som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 andre ledd bokstav b.

Det fremkommer samtidig at det ikke er en klagerett på **kommunens modell** for å dekke spesialundervisning i friskoler. <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/Privatskole/Private-skoler/dekning-av-utgifter-til-spesialundervisning-etter-friskoleloven-sporsmal-om-klagerett/>

Departementet konkluderer med at kommunens eller fylkeskommunenes tildeling av midler til spesialundervisning til friskoler etter friskoleloven § 3-6 andre ledd tredje punktum **må anses som enkeltvedtak**. Dette enkeltvedtaket vil etter forvaltningsloven § 28 første ledd kunne påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse. **Friskolen som vedtaket om tildeling retter seg mot, vil være part i saken og ha klagerett.**

Departementet opplyser for ordens skyld at det ikke er fastsatt noen særregler om klageinstans for denne typen vedtak. Det er dermed de ordinære reglene i forvaltningsloven § 28 som gjelder. Klageinstansen for slike vedtak er dermed kommunestyret eller fylkestinget, eller formannskapet eller fylkesutvalget eller en eller flere særskilte klagenemnder oppnevnt av kommunestyret eller fylkestinget.

Statsforvalteren er altså ikke klageinstans for slike vedtak.

En privatskole i Porsgrunn kommune har benyttet seg av denne klageretten. Informasjon fra skolen: *På bakgrunn av dette klaget vi på et vedtak om spesialundervisning som vi mottok 15. desember 2022. I vedtaket står det at eleven får 228 årstimer med spesialundervisning og det står hvordan dette skal organiseres; i klasse, gruppe (med andre elever) og individuelle timer, vi ser at det ikke er samsvar med antall årstimer og hvordan vedtaksmyndigheten ønsker vi skal organisere dette vedtaket, derfor ble klagen sendt. Klagen blir levert til kommunalsjefen for oppvekst i Porsgrunn kommune.*

Vi får tilbake svar på klagen 11. 01. 2023, denne kommer da tilbake fra vedtaksmyndigheten som også fatter enkeltvedtaket om spesialundervisning, og er da tydeligvis ikke behandlet i en klagenemd eller kommunestyret som det står i eposten. I brevet fra vedtaksmyndigheten står det: «Det vises til Klage på vedtak om spesialundervisning skoleåret 2022-2023 for XXX. I klagen vises det til at private skoler, etter en tolkningsuttalelse fra Kunnskapsdepartementet, har klagerett på vedtak om spesialundervisning. Dette stemmer ikke. Uttalelsen det vises til handler om refusjonsvedtaket – altså hvordan kommunen tildeler midler til spesialundervisning – og ikke klageadgang på selve vedtaket om spesialundervisning.»

SPØRSMÅL:

- a) Stemmer det at samme person/instans i en kommune skal fatte enkeltvedtak og behandle klagen på vedtaket og ta stilling til klageretten?
- b) Hva har privatskolene egentlig klagerett på?

I denne kommunen er det slik at friskolen *kun* mottar dette vedtaket fra kommunen (enkeltvedtak for elev), og ikke et eget vedtak om tildeling av midler. Må kommunen da fatte to vedtak; ett enkeltvedtak om spesialundervisning, og i tillegg et vedtak som omfatter hvordan privatskolen skal få refusjon for de timene de gir i enkeltvedtaket?

Dersom kommunen ikke fatter slik vedtak, og friskolen ikke kan klage på vedtak om timetall, så har skolen i realiteten ikke en klagerett.

- c) Privatskolen i dette tilfellet får utbetaling for høstens spesialundervisningstimer i desember. Dette får de etter at de sender regning til kommunen på et antall timer, etter en mal kommunen har gitt dem. Det samme skjer i juni. Det foreligger heller ikke her et enkeltvedtak på denne utbetalingen, og kommunen står tilsynelatende fritt til å avkorte midler. Dermed står skolen per i dag uten en reell mulighet til å klage på refusjonen.

Kan Udir uttale seg om hvorvidt denne praksisen er i henhold til gjeldende regelverk og følgende tolkningsuttalelse?: <https://www.udir.no/regelverkstolkninger/Privatskole/Private-skoler/presisering-av-forstaelsen-av-friskoleloven--3-6-om-dekning-av-utgifter-til-spesialundervisning/>

Kommunen må fatte to vedtak, ett skriftlig vedtak om spesialundervisning og antall timer med dette, og en om overføring av økonomiske midler. Hvor ofte denne overføringen skjer/ formalitetene omkring overføringen, varierer fra kommune til kommune, men det er vanlig at kommunen gir forhåndstilsagn. Viktig å bemerke at selv om det ikke fattes et skriftlig vedtak på en sum som overføres, eller hvor ofte overføringen skal skje, er selve overføringen av midler å anse som et enkeltvedtak. Dette enkeltvedtaket har skolen klagerett på, mens vedtak om antall timer spesialundervisning er det opp til foreldre, eller eleven selv, å klage på.

Sivilombudet kan føre tilsyn med kommunens klagebehandling/ saksbehandling.

Det skal være uhildet klagebehandling, så om samme person behandlet søknaden og klagen, er dette noe som sivilombudet kan se på.

13) Elevundersøkelsen for mindre skoler med aldersblandede grupper

Alle montessoriskoler organiserer elevene i aldersblandede grupper, slik det er beskrevet i deres godkjente læreplan. Mange av våre skoler er i tillegg små eller mellomstore skoler. I forbindelse med årets elevundersøkelse har dette bydd på noen utfordringer.

Slik vi forstår det, har det tidligere vært mulig å hente ut resultater fra undersøkelsen på gruppenivå, hvilket for våre skoler vil si f. eks en gruppe bestående av 5.-7.trinn.

Når resultatene har blitt tilgjengelig i rapportportalen har skolene kunnet velge å få resultatene for 5., 6. og 7. trinn samlet for å unngå at resultater under grensen for publisering ikke kommer med, og fordi denne gruppen fungerer som en reell «klasse». Selv om undersøkelsen kun er obligatorisk for 7. trinn, vil det altså være naturlig for våre skoler å gjennomføre undersøkelsen for den elevgruppen som utgjør «klassen».

En av våre skoler tok kontakt med direktoratet med denne problemsstillingen, og med spørsmål om de ikke lenger kunne hente ut resultatet for hele gruppen. Svaret fra direktoratet var dette (forkortet):

«Jeg har vært inne og sett på resultatene deres og ser at det aller meste av deres resultater dessverre er prikket. Det er ikke lenger mulig å slå sammen trinn, av personvernmessige grunner. Vi har forståelse for at det er uheldig at mindre skoler får tilgang til færre resultater enn større.»

Elevundersøkelsen er en pålagt undersøkelse, og vi har forventninger om at våre skoler skal kunne nyttiggjøre seg resultatene for å gjøre forbedringsarbeid. Elevene har brukt tid på å svare på spørsmål, og kan også ha forventninger om at dette blir fulgt opp. Vi forstår ikke hvorfor det ikke skal være mulig, av personvernmessige årsaker, å få ut resultatene på gruppenivå – altså den faktiske gruppen elevene går i.

SPØRSMÅL:

- a) Kan direktoratet si noe mer om hva som er de personvernmessige utfordringene som gjør at denne praksisen er blitt endret, og at det ikke lenger er mulig å få resultater på gruppenivå (aldersblandet/flere trinn samlet)?
- b) Kan direktoratet legge til rette for at skoler som har aldersblandede grupper (iht. godkjent læreplan) kan gjennomføre, og få resultater, basert på den gruppen elevene faktisk tilhører?
- c) Dersom direktoratet ikke kan legge til rette for dette, mener vi at skoler som har så små enkeltrinn at resultater ikke blir synlige – ikke bør omfattes av obligatorisk krav til å gjennomføre undersøkelsen, da dette ikke vil gagne verken elevene eller skolen. Er dette en mulighet å se på?
- d) Også skoler som ikke praktiserer aldersblandede grupper, opplever problemer med å lese av resultatene sine: De fleste friskolene er så små at de får stjerner på alt av mobbеспørsmål. De vet da ikke om de har 0, eller et antall mellom 1 og 4 elever. Undersøkelsen blir derfor ubrukelig som verktøy for skolene i møte med mobbеспørsmål. Samtidig kan det sitte elever i klasserommet som tror de har meldt til skolen at de opplever mobbing, og forventer at skolen skal gjøre noe. Det er mulig dette er mer hjelpsomt for skoler med høye mobbetall, eller eventuelt for skoleeiere som kan gå inn og se tall på kommunenivå.
Hva tenker Udir om denne problemstillingen?

Prosjektleder for elevundersøkelsen, Salve Nergården Jordtveit, informerer om mye misnøye med den nye modellen; faset ut rapportportalen, nå leses alle svar i statistikkbank. Personvernregler ligger til grunn for endringen, nå er de 100% sikre på at tallene som vises ikke kan spores til en elev. Mindre og mellomstore skoler vil oppleve prikkede resultat som følge av denne forandringen, og Udir har stor forståelse for problemet. Det jobbes målrettet for å finne en metode for å løse dette, for eksempel ved å slå sammen flere trinn i en aggregatløsning.

Mange er spesielt interesserte i mobbetall, men mobbing har ofte svært lave tall, og vil da prikkes for å unngå å kunne spore til de elevene som det er "naturlig" å tenke at har krysset av på de spørsmålene. Udir er i dialog med datatilsynet om prikkingen og ser om noe kan løses opp på. De minste skolene vil kanskje ikke få se sine resultat, men vil da kunne få et annet tilbud, for eksempel en kompetansepakke.

Samtidig er det viktig å huske på at elevundersøkelsen er ikke en varslingskanal for mobbing, det skal leses og brukes som statistikk. Det er en lovpålagt undersøkelse, og fritak vil ikke innvilges, for selv om den enkelte skole og elev ikke kan se sine resultater, har resultatene stor betydning på regionalt og nasjonalt nivå.

Prosjektleder har forståelse for at elevens følelse av å kunne påvirke kan bli borte, og at det er viktig med informasjon om at den større statistikken er viktig for skolemiljøet på landsbasis.

På sikt vil utformingen av undersøkelsen bli god nok til at alle kan ha utbytte av den.

Spørsmål under eventuelt:

14 Krav om mastergrad for alle lærere innen 2025?

Regjeringen har varslet at de i utgangspunktet ikke ønsker å opprettholde dette kravet. Udir har forståelse for at skolene trenger tid til å planlegge for om det eventuelt opprettholdes et slikt krav, og oppfordrer til å sende inn spørsmålet skriftlig.